

Nr 148

Av herr **Bergh, Ragnar**, om vissa fria resor med järnväg för statliga befattningshavare i övre Norrland.

Det stöter alltjämt på stora svårigheter att rekrytera arbetskraft till befattningar i de bägge nordligaste länen. Den grundläggande faktorn härvidlag är att dessa län ej är självförsörjande på arbetskraft. Tjänsterna måste i viss omfattning besättas med personer från sydligare delar av landet och i konkurrensen med tjänster söderut synes norrlandstjänsterna icke vara tillräckligt attraktiva. Det kalla klimatet, de stora avstånden och isoleringen utgör omständigheter som kommer Norrland att för många framstå som mindre trivsamt än exempelvis storstäderna. Även när det varit möjligt att fylla behovet av arbetskraft har antalet sökande varit mindre än på andra håll, vilket i motsvarande mån begränsat möjligheterna att välja. Sedan länge har Norrland haft särskilda kallortstillägg i det statliga lönesystemet. Vid löneplansrevisionen 1957 justerades dessa uppåt och anpassades till lönerna i resp. löneklasser. Avsikten med dessa tillägg är att kompensera de olägenheter som är förknippade med klimatiska förhållanden och levnadsbetingelser i Norrland, icke att direkt stimulera rekryteringen till tjänster i norrlandslänet.

Möjligen kommer den nya medicinska högskolan och tandläkarhögskolan i Umeå att verka i positiv riktning när det gäller att fylla behovet av akademiskt utbildad arbetskraft i Norrland på dessa bägge områden. En utbyggnad i avseende å andra ämnesområden skulle verka i samma riktning. Men detta är åtgärder som verkar först på lång sikt. Det enskilda näringslivet har större möjligheter än det allmänna att lösa sina problem. Man är där icke på samma sätt som inom den statliga verksamheten bunden av i löneplaner fixerad lönesättning utan kan anpassa förmånerna efter tillgång och efterfrågan.

En starkt bidragande orsak till Norrlands bristande attraktionskraft är självfallet det höga skattetrycket i norrlandslänet. En skattelindring skulle i hög grad underlätta rekryteringen. Då möjligheterna härtill för närvarande icke är stora är även detta ett önskemål vars förverkligande icke kan beräknas få någon verkan annat än på lång sikt.

För att åstadkomma en lättnad i de aktuella svårigheterna måste man sålunda inrikta sig på åtgärder som kan tänkas få effekt på kort sikt. Många av de statliga tjänstemän, som har sin tjänstgöring inom övre

Norrland, har släkt och anhöriga i sydligare delar av landet. Den långa, ljusfattiga vintern och den korta sommaren gör att behovet av rekreation i andra delar av landet accentueras. Resorna blir emellertid dyrbara, särskilt för familjerna. Därtill kommer att restidens längd knappar in på semesterdagarna. För att i någon mån kompensera dessa extrakostnader och minska nackdelarna med tjänstgöringen i övre Norrland har viss personal vid försvarsväsendet sedan länge åtnjutit förmånen av särskilt rabatterade resor med SJ. Bestämmelserna tillkom på den tid då SJ var relativt restriktivt med rabatter. Sedermera har SJ infört s.k. semester- och familjebiljetter. Härigenom har de rabatterade resornas egenskap av rekryteringsfrämjande faktor minskat. Förmånen har dessutom varit begränsad till viss personal inom försvaret, och resekostnaderna har trots rabatten likväl överstigit vad en person söder om Stockholm fått erlagga för att nå exempelvis västkusten. Därtill kommer kostnader för sovvagnsbiljetter och det förhållandet att för barn under 6 år, som vanligen rest avgiftsfritt, nu måste lösas biljett för rätt till sovplats. Enligt min uppfattning utgör de dyrbara resorna till och från övre Norrland en väsentlig minuspost, och åtgärder på detta område skulle snart få positiv effekt. Det borde därför övervägas att ge statstjänstemän, som tjänstgör i övre Norrland, möjlighet till en fri resa per år med SJ. Friresan skulle gälla endast färdbiljett i andra klass. Eventuell mellanskillnad till första klass samt snälltågs- och sovvagnsbiljetter skulle betalas av den resande. Denna form av friresa förekommer för SJ-tjänstemän och vissa andra vid SJ anställda. Det bör sålunda icke stöta på några större praktiska svårigheter att utvidga denna möjlighet även till andra statsanställda.

Under åberopande av vad här anförts hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om förslag till 1960 års riksdag att för underlättande av rekryteringen till tjänster i övre Norrland möjlighet beredes där anställda statliga befattningshavare jämte familjer till en fri resa med järnväg per år från stationeringsorten till valfri ort i annan del av Sverige och åter.

Stockholm den 27 januari 1959

Ragn. Bergh